

proceedings), transport and commodity examination (1,3%, 2 criminal proceedings), forensic psychological (1,3%, 2 criminal proceedings), forensic psychiatric (0,7%, one criminal proceeding).

It is emphasized that in certain cases, depending on the circumstances of the specific criminal proceedings, other types of forensic examinations may be appointed during the investigation of manifestations of collaborative activity, including forensic technical examination of documents, forensic handwriting analysis, and forensic product examination. Situational circumstances may also warrant the appointment of other forensic examinations (such as fingerprint examination, trace analysis, molecular genetics, etc.).

Typical lists of questions to be addressed to experts are formulated, and recommendations are provided for preparing materials to be submitted to the expert.

It is noted that during the preparation of objects for examination and samples for comparative analysis, as well as in formulating questions for the expert and determining the expert institutions or experts who can conduct a particular examination, it is advisable for the investigator (interrogator) to seek the assistance of a relevant specialist.

Keywords: collaborative activity, pre-trial investigation, criminal proceedings, forensic examination, samples for examination, expert, specialist.

DOI: 10.33766/2786-9156.105.317-327

УДК: 343.98 (477)

*Коваленко О. О., аспірантка Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства
юстиції України (м. Харків, Україна)*

e-mail: oksana_kovalenko7@meta.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0004-6757-636X>

УЧАСТЬ СПЕЦІАЛІСТА В ПІДГОТОВЦІ ДО ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

Статтю присвячено тактичним рекомендаціям залучення та використання консультативної допомоги спеціаліста на етапі підготовки до проведення обшуку, зокрема під час його планування. Також висвітлено деякі проблемні моменти, що виникають на робочому етапі проведення обшуку. Наголошено, що за своїм сутнісним характером діяльність спеціаліста в плануванні обшуку є аналітично-прогностичною, адже вимагає від нього оцінювання вагової кількості обставин і чинників, а на підставі цього – надання консультативно-довідкової допомоги стороні обвинувачення з приводу запитань, вирішення яких потребує спеціальних знань.

Обґрунтовано, що за наявності достатніх підстав залучення до обшуку спеціаліста, який є працівником державної установи, підприємства, організації та ін., тактично раціональнішим є ініціювання такої потреби перед слідчим суддею, зокрема шляхом викладення відповідних аргументів у тексті клопотання про проведення обшуку. Наголошено, що це позитивно позначиться на строках виконання ухвали про проведення обшуку, а також забезпечить обов'язковість її виконання відповідними установами.

Визначено окремі помилки, що мають місце в практичній діяльності під час проведення обшуків. З'ясовано, що на практиці через відсутність належного планування обшуку, не визначення ролі та функцій його учасників, фактично відбувається зміна статусів учасників, що є неприпустимим, адже може призвести до визнання здобутих доказів недопустимими. Ураховуючи практику Європейського суду з прав людини, обґрунтовано потребу детального викладення доводів щодо всіх обов'язкових реквізитів клопотання про проведення обшуку.

Визначено, що перспективами подальших наукових розвідок мають стати питання участі спеціалістів у проведенні обшуків, метою яких є відшукання та вилучення документів, зокрема й цифрових, комп'ютерних даних, а також вибухових речовин, вибухових пристроїв, зброї та боєприпасів.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, слідча (розшукова) дія, обшук, спеціаліст, планування.

Постановка проблеми. Правозастосовна практика засвідчує, що деякі слідчі (розшукові) дії, окремі тактичні операції є незамінними в контексті вирішення тактичних завдань, що постають на певному етапі досудового розслідування кримінальних правопорушень. Однією з таких слідчих (розшукових) дій є обшук, метою якого є виявлення та фіксація відомостей про обставини підготовки, учинення та приховування кримінального правопорушення, відшукання та вилучення знарядь кримінального правопорушення або майна, що здобуте в результаті його вчинення, а також установлення місцезнаходження розшукуваних осіб [1].

У науковій літературі вчені постійно приділяють увагу такій слідчій (розшуковій) дії, як обшук, зокрема в частині визначення тактичних засад його провадження залежно від місця проведення, об'єктів пошуку, учасників тощо. Проте не завжди проведені обшуки стають результативними, і це не пов'язано з тим, що об'єкти пошуку не були виявлені. Через порушення процесуальних вимог, непрофесійність дій тих осіб, які його проводили та з інших причин, за результатами оцінки здобутих доказів суд може визнати вилучені об'єкти або ж протокол обшуку недопустимими доказами. Задля того, щоб доказовість зібраних матеріалів не була спростована, важливо підвищувати якість проведених обшуків. На нашу думку, цьому може сприяти належне та компетентне його планування за участю спеціалістів. Такий підхід забезпечить мінімізацію порушень комплексу правових та організаційних засад, адже залучений фахівець зможе запропонувати більш раціональну тактику проведення обшуку, звернути увагу слідчого на окремі техніко-криміналістичні засоби, потреба в застосуванні яких може виникнути під час проведення слідчої (розшукової) дії тощо. У зв'язку з цим актуалізовано теоретичне розроблення проблематики участі спеціалістів на етапі підготовки до проведення обшуків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Увагу правовим і тактичним засадам проведення та фіксації слідчих (розшукових) дій у своїх роботах приділили такі вчені, як: В. І. Алексейчук, Н. М. Ахтирська, А. Ф. Волобуєв, В. І. Галаган, М. О. Головецький І. А. Жалдак, А. В. Коваленко, Л. П. Ковтуненко, В. О. Ко-

новалова, Є. Д. Лук'яников, Д. М. Піскун, О. М. Процюк, В. А. Сас, М. В. Салтєвський, М. Ф. Сокиран, В. М. Тергишник, Л. Д. Удалова, С. В. Харченко, М. Л. Цимбал, К. О. Чаплинський, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітько та багато інших.

Грунтовно розроблені та висвітлені теоретико-правові й організаційні засади проведення обшуків висвітлено в монографічних розробках С. Ф. Денисюка (1999), Т. О. Борець (2009), М. В. Комарової (2019), А. О. Нечваль (2020). Окремі аспекти проведення обшуку також досліджувалися Т. А. Абушовим, А. С. Амеліною, О. В. Бишевець, І. В. Гловюк, М. А. Григою, В. О. Гусевою, С. В. Давиденко, О. В. Капліною, О. В. Керевеч, А. І. Кунтієм, В. Г. Лісогором, В. В. Назаровим, Г. К. Тетерятник, С. С. Чернявським, В. М. Шевчуком, В. О. Яремчук та ін.

Внесок вчених у розроблення проблематики правових і тактичних засад залучення спеціалістів до участі в обшуку є вагомим. Так пильну увагу з'ясуванню особливостей участі спеціаліста-баліста в обшуках, об'єктами відшукування якого були вогнепальна зброя та боеприпаси, приділив В. В. Коваленко [2]. Обґрунтувала потребу залучення спеціалістів до участі в обшуках, зважаючи на їх складність, І. О. Завидняк. Внеском останньої стало визначення особливостей участі спеціаліста в обшуку, метою якого стали відшукування та вилучення документів [3]. Окремі аспекти участі спеціалістів в обшуках, що проводяться під час розслідування вбивств, досить суттєво охарактеризувала А. Г. Вуйма. Остання визначила особливості надання спеціалістом технічної допомоги, а також наголосила на необхідності їх залучення ще на етапі планування цієї слідчої (розшукової) дії, а не тільки на етапі безпосереднього проведення обшуку [4, с. 152]. З уведенням на території нашої держави воєнного стану, набули чинності чисельні законодавчі зміни, що активізували відповідні наукові пошуки українських вчених і в напрямі визначення окремих проблемних запитань щодо проведення обшуків у цей період [5; 6]. При цьому поза увагою науковців залишаються такі питання, як особливості участі спеціалістів у підготовці до проведення обшуків, через що ця проблема потребує свого ґрунтового вивчення.

Формулювання цілей. Мету статті визначено як формулювання тактичних рекомендацій щодо залучення та використання консультативної допомоги спеціаліста на етапі підготовки до проведення обшуку, зокрема під час його планування.

Виклад основного матеріалу. Проведення будь-якої слідчої (розшукової) дії складається з декількох етапів, серед яких: 1) підготовчий; 2) робочий; 3) заключний [7, с. 103]. Кожен із цих етапів відрізняється своєю специфікою та приたまанними власне йому складнощами.

На першому етапі слідчої (розшукової) дії – підготовчому, здійснюється її планування, яке визначають як розумову діяльність слідчого, що спрямована на формулювання завдань її проведення, з'ясування найбільш раціональних, ефективних шляхів і засобів розв'язання визначених завдань [8, с. 168]. Задля компетентного планування майбутнього обшуку слідчий або дізнавач може запросити відповідного спеціаліста. Як правило, до такої діяльності сторона обвинувачення залучає носіїв спеціальних знань усно, а тому в матеріалах криміналь-

ного провадження не міститься жодних підтверджуючих матеріалів про взаємодію з останніми. Це можна пояснити відсутністю законодавчих вимог про здійснення письмового планування слідчих (розшукових) дій і закріпленого процесуального порядку залучення спеціаліста до участі в них.

На етапі планування обшуку діяльність спеціаліста за своєю сутністю полягає у вивченні матеріалів кримінального провадження та на підставі цього оцінюванні встановлених обставин і фактів, а також наданні консультативно-довідкової допомоги стороні обвинувачення з приводу запитань, вирішення яких потребує спеціальних знань. Така допомога може, зокрема стосуватися вирішення запитань про те: 1) чи заплановано проведення робіт, які неможливо або складно здійснити без участі спеціаліста; 2) чи існуватиме потреба застосування спеціальних знань під час проведення обшуку; 3) чи планується проведення робіт, частину здійснення якої може бути доручено спеціалісту [9, с. 2]; 4) чи планується застосування техніко-криміналістичних засобів, поводження з якими вимагає спеціальних навичок, зокрема тих, що не володіє особа, котрій слідчим суддею надано дозвіл на проведення обшуку; 5) чи може виникнути під час проведення обшуку потреба в попередньому дослідженні об'єктів пошуку тощо [4, с. 86]; 6) працівника якої установи, підприємства, організації тощо слід залучити як спеціаліста або ж є підстави залучити особу, котра наділена спеціальними знаннями в галузі мистецтва чи ремесла (художник, скульптор, мисливець тощо); 7) яку кількість обізнаних осіб варто залучити для оперативного розв'язання поставлених завдань тощо [10, с. 102]. Тобто діяльність спеціаліста на етапі планування обшуку має аналітично-прогностичний характер, що полягає в узагальненні встановлених відомостей про подію кримінального правопорушення, об'єкт, де проводитиметься обшук, особливості потенційних предметів пошуку, та за результатами цього визначенні тактичних прийомів, засобів техніко-криміналістичного забезпечення тощо, потреба в застосуванні яких може виникнути під час безпосереднього проведення цієї слідчої (розшукової) дії. За своєю сутністю подібна діяльність спеціаліста набуває характеру реалізації такої непроцесуальної форми використання спеціальних знань як консультативно-довідкова допомога спеціаліста. Реалізація такої форми спеціальних знань підвищує результативність майбутньої слідчої (розшукової) дії та унеможливає перетворення її на консультування слідчого, дізнавача, прокурора на місці проведення обшуку.

Якщо на етапі планування слідчої (розшукової) дії сторона обвинувачення разом зі спеціалістом визначиться, що цей же фахівець братиме безпосередню участь в проведенні обшуку, то важливо також вирішити виконання яких конкретних функцій буде покладено на такого учасника. Адже як засвідчує проведений нами аналіз матеріалів судової практики, виконавець слідчої (розшукової) дії не повинен доручати сам процес відшукування предметів пошуку залученому спеціалісту або їх групі.

Так, наприклад, якщо слідчий узгоджує з інспектором-криміналістом, що останній залучається для проведення безперервної відеофіксації, неприпустимо в подальшому доручати її здійснення оперативному працівнику, зокрема задля

надання спеціалістові можливості пакування відшуканих предметів. Це неприпустимо зважаючи на те, що кожен учасник обшуку має свій процесуальний статус, який наділяє особу відповідними правами й обов'язками. Тому зміна статусів учасників обшуку може стати підставою для подальшого їх відводу, у тому числі й особи, яка залучена як спеціаліст.

Ситуація про відвід спеціаліста, зокрема, мала місце у справі, що розглядалася Переяслав-Хмельницьким міськрайонним судом Київської області. Відповідно до обставин справи захисник звернувся з клопотанням про відвід спеціаліста, залученого для відтворення відеозапису слідчих (розшукових) дій на флешнакопичувачі, який не підтримувався програмним забезпеченням комп'ютерної системи суду. На обґрунтування заявленого відводу захисник вказав, що на етапі проведення обшуку цей спеціаліст брав участь у цій процесуальній дії та безпосередньо здійснював комплекс дій щодо відкриття сховищ, пошуку речей тощо. До тексту протоколу обшуку відомості про останнього внесено як про оперативного співробітника, залученого до проведення процесуальної дії. Тобто, як слушно апелював захисник, роль такої особи у проведеній слідчій (розшуковій) дії не була пасивною, адже мала характер зацікавленості в результатах обшуку. Це дає достатні підстави припускати, що ставлення цього оперативного працівника до результатів кримінального провадження може бути упередженим. Ураховуючи це суд задовольнив клопотання про відвід спеціаліста, хоча той і був наділений відповідними знаннями та навичками, якими не володіли інші особи та потреба в застосуванні яких виникла під час судового розгляду кримінального провадження [11]. Тобто на етапі планування обшуку стороні обвинувачення важливо узгодити зі спеціалістом у чому полягатиме його роль та проведення яких дій буде йому доручено. При цьому не слід покладати на останнього виконання функцій, які не узгоджуються з приписами ст. 71 КПК України.

Окрім визначених аспектів під час планування обшуку також важливо вирішити процесуальний порядок залучення спеціаліста. Чинним кримінальним процесуальним законодавством не встановлено обов'язкової вимоги щодо вказування у клопотанні переліку тих спеціалістів, залучення яких стане необхідним на етапі виконання такої ухвали. Водночас законодавцем передбачено, що «з метою одержання допомоги з питань, котрі потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в обшуку має право запросити спеціалістів» [1]. Така вказівка гарантує, що залучення спеціалістів у будь-якому випадку не буде вважатися порушенням прав і законних інтересів учасників слідчої (розшукової) дії, оскільки такі дії цілком відповідають імперативному методу правового регулювання. Проте одразу ж виникає логічне запитання, щодо якого у юридичній літературі вже висвітлено вагомому кількості різних пропозицій, зокрема яким чином має відбуватися залучення спеціаліста до слідчої (розшукової) дії, у тому числі й до обшуку. Особливо це стосується спеціалістів, які є працівниками, наприклад, державної установи, підприємства, організації тощо, адже не завжди особливості взаємодії між окремими суб'єктами публічного права врегульовані положеннями законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів.

Ураховуючи, що обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді, якому передує етап підготовки відповідного клопотання, що складається слідчим або дізнавачем, останні можуть використати ці процесуальні гарантії для підвищення якості та забезпечення швидкості досудового розслідування. Так, зокрема, можна зазначити про потребу залучення спеціаліста в клопотанні про проведення обшуку, тому вважаємо за потрібне зупинитися на особливостях підготовки такого клопотання.

Положеннями чинного кримінального процесуального законодавства визначено ряд вимог, зокрема до мотивувальної частини клопотання про проведення обшуку. На підставі їх узагальнення в юридичній літературі вказують на обов'язковості обґрунтування та вказівки таких ключових моментів: 1) відомостей про кримінальне провадження, у якому планується проведення обшуку; 2) підстав проведення обшуку; 3) об'єктів обшуку (відомості про які вказують на джерело доказової інформації, що важливо для оцінки необхідності та доречності проведення слідчої (розшукової) дії); 4) предметів пошуку (що засвідчують доказове значення відомостей, які планується встановити шляхом відшукування таких предметів); 5) обґрунтування неможливості отримати інформацію іншим способом [12, с. 69].

До викладення доводів щодо кожного з виокремлених блоків обставин, слід підходити ґрунтовно, тобто опис останніх і приведення відповідних аргументів має бути розгорнутим і наочним. Поверхнева згадка або просте описове їх вказування в клопотанні не гарантує задоволення клопотання слідчим суддею. Про це вже неодноразово вказував у своїх рішеннях і Європейський суд з прав людини, адже в рішеннях по справах «Смірнов проти Росії» (заява № 71362/01) від 7 червня 2007 р., «Головань проти України» (заява № 41716/06) від 5 липня 2012 р., «Войкін та інші проти України» (заява № 47889/08) від 27 червня 2018 р. та ін., саме відсутність відомостей про предмети та документи, котрі планується відшукати, статус особи в кримінальному провадженні, у помешканні якого планується проведення обшуку, вказівка про те, чому існують підстави вважати, що предмети, які планується відшукати, зберігаються саме в конкретному приміщенні, про яке вказує слідчий та ін., стали підставою для констатування факту, що національними органами судової влади не виконано обов'язку щодо встановлення і викладення у відповідному рішенні «важливих і достатніх» підстав для ухвалення позитивного рішення про проведення обшуку [13; 14; 15]. Тому досить важливо детально підходити до обґрунтування всіх вимог, викладених у клопотанні.

Хоча чинним законодавством не передбачено обов'язкового викладення в клопотанні відомостей про спеціаліста, участь якого планується в обшуку, вважаємо, що це не виключає зворотного. Ба більше, за наявності таких вказівок у резолютивній частині ухвали слідчого судді, вони ставатимуть обов'язковими до виконання, а їх ігнорування буде розцінюватися як наявність ознак складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 КК України «Невиконання

судового рішення». Тобто якщо слідчий має намір обов'язково залучити до проведення обшуку певного спеціаліста, то може вказати про це в тексті клопотання, обґрунтувавши конкретними фактами таку потребу.

У правозастосовній діяльності правоохоронних органів подібна практика залучення фахівця відповідної спеціальності до обшуку, ще не знайшла своєї належної апробації, однак усе ж таки має місце. Так ухвалою слідчого судді Солом'янського районного суду м. Києва у справі № 760/20124/20 передбачено можливість залучення спеціаліста для копіювання інформації, що міститься в інформаційних (автоматизованих) системах, телекомунікаційних системах, інформаційно-телекомунікаційних системах, їх невід'ємних частинах. Нею ж визначено, що слідчий, за наявності потреби відкриття замкнених приміщень, може залучити в якості спеціалістів працівників відповідних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій (зокрема для надання технічної допомоги) [16]. Тим паче, така практика залучення спеціалістів є цілком усталеною під час подання та розгляду клопотань про надання дозволу на проведення огляду [17; 18; 19].

Отже, слідчий або дізнавач усвідомлюючи, що під час обшуку виникне потреба в залученні спеціаліста, який є працівником певної установи, підприємства, організації, може клопотати перед слідчим суддею про зобов'язання уповноважених осіб відповідної установи забезпечити участь спеціаліста потрібного фаху в такій слідчій (розшуковій) дії. Після доведення рішення суду відповідній установі, організації або підприємству, ініціатор обшуку зможе узгодити подальші сумісні дії з особою, на виконання якої керівник покладатиме виконання цієї ухвали.

На наше переконання, окреслений підхід є більш раціональним, тому що дозволяє полегшити вирішення багатьох організаційних аспектів на етапі виконання відповідної ухвали. Так, наприклад, підшукування спеціаліста після отримання ухвали про проведення обшуку, залучення його на договірних засадах, може призвести до затягування строків проведення обшуку, що за певних умов неприпустимо.

Таким чином, на етапі підготовки до проведення обшуку важливо залучити спеціаліста, особливо в тих випадках, коли слідчим або дізнавачем запланована обов'язкова участь останнього в майбутній слідчій (розшуковій) дії. Окрім визначення ролі й інших організаційних аспектів участі такого учасника в обшуку, важливо визначитися ще й з тим фактом, як слід процесуально оформити залучення останнього до проведення обшуку.

Висновки. Кримінальним процесуальним законодавством гарантовано, що за потреби особа, яка проводить обшук у кримінальному провадженні, може залучити спеціаліста. Проте важливо більш раціонально підходити до можливостей участі останніх у кримінальному провадженні. Перспективною непроцесуальною формою використання спеціальних знань може визнаватися залучення спеціаліста для надання консультативно-довідкової допомоги на етапі планування обшуку.

На етапі планування обшуку спеціаліст консультує сторону обвинувачення щодо запитань, вирішення яких потребує спеціальних знань і може позначитися на результативності майбутньої слідчої (розшукової) дії. У випадку, коли фактично така діяльність здійснюється у взаємодії зі спеціалістом, який братиме участь у його проведенні, то важливим є визначення тих завдань, що будуть покладені на вирішення останнього. Неприпустимо наділення залученого спеціаліста повноваженнями інших учасників обшуку або ж проведення консультування слідчого, дізнавача, прокурора на місці проведення слідчої (розшукової) дії.

З погляду тактики, за наявності достатніх підстав і, зокрема, потенційної потреби залучення до обшуку спеціаліста, який є працівником державної установи, підприємства, організації тощо, важливо вказувати про це в клопотанні про проведення обшуку з викладенням відповідних доводів. Тоді виконання ухвали стане обов'язковим для уповноважених осіб таких установ та організацій.

Зважаючи на особливості державного розвитку нашої держави, тенденції, що превалюють у злочинному світі, перспективами подальших наукових розвідок у контексті нашого дослідження та подібних, мають стати питання участі спеціалістів у проведенні обшуків, метою яких є відшукання та вилучення документів, зокрема і цифрових, комп'ютерних даних, а також вибухових речовин, вибухових пристроїв, зброї та боєприпасів.

Використані джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 12.04.2012 № 4651-VI. *БД «Законодавство України» / ВР України*. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. (дата звернення: 27.12.2023).
2. Коваленко В. В. Організація й тактика огляду вогнепальної зброї та боєприпасів на місці їх виявлення. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2017. Вип. 1 (77). С. 189-197.
3. Завидняк І. О. Участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій та його консультативна допомога. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 6. С. 453-456.
4. Вуйма А. Г. Використання спеціальних знань під час розслідування вбивств: дис. ...д-ра філософії: 081 Право. Харків, 2023. 297 с.
5. Кулик М., Терещенко Ю., Симчук А. Процесуальний аналіз особливостей проведення обшуку в умовах воєнного стану. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 10 (16). URL : [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-341-351](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-341-351).
6. Солдатенко О. Проблемні питання та перспективи вдосконалення правового регулювання процедури проведення обшуку як слідчої (розшукової) дії. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 294-302. URL : <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-294-302>.
7. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій: монографія. Дніпропетровськ: РВВ ДДУВС, 2006. 308 с.
8. Хань О. О. Теоретичні основи планування та програмування провадження слідчих (розшукових) дій : монографія / О. О. Хань ; за заг. ред. В. А. Журавля. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 198 с.
9. Яремчук В. О. Організаційні засади участі спеціаліста у проведенні обшуку. *Теорія і практика правознавства*. 2016. Т. 2. № 10. С. 1-9.

10. Яремчук В. О. Участь спеціаліста при плануванні розслідування злочину. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2017. Вип. 17. С. 100-108.

11. Ухвала Переяслав-Хмельницького міськрайонного суду Київської області від 11 січня 2024 року у справі № 382/1183/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/116321437>. (дата звернення: 21.01.2024).

12. Могила В. С. Повноваження слідчого та слідчого судді при поданні, розгляді та вирішенні клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій: дис. ... д-ра філософії: 081 Право. Одеса, 2021. 262 с.

13. Справа «Войкін та інші проти України» (заява № 47889/08) : рішення Європейського суду з прав людини від 27 черв. 2018 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d20#Text. (дата звернення: 27.12.2023).

14. Справа «Головань проти України» (заява № 41716/06) : рішення Європейського суду з прав людини від 5 липня 2012 р. URL : <https://privacy.khpg.org/1604922488>. (дата звернення: 27.12.2023).

15. Справа «Смірнов проти Росії» (заява № 71362/01) : рішення Європейського суду з прав людини від 7 черв. 2007 р. URL : <https://docs.cntd.ru/document/902107273>. (дата звернення: 27.12.2023).

16. Ухвала Солом'янського районного суду м. Києва від 18 вересня 2020 року у справі №760/20124/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://reestr.court.gov.ua/Review/91798856>. (дата звернення: 05.01.2024).

17. Ухвала Долинського районного суду Івано-Франківської області від 17 січня 2024 року у справі №343/2933/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://reestr.court.gov.ua/Review/116348940>. (дата звернення: 21.01.2024).

18. Ухвала Богунського районного суду м. Житомира від 12 січня 2024 року у справі №295/567/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://reestr.court.gov.ua/Review/116348940>. (дата звернення: 21.01.2024).

19. Ухвала Соснівського районного суду м. Черкаси від 12 січня 2024 року у справі № 712/401/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://reestr.court.gov.ua/Review/116249667> (дата звернення: 21.01.2024).

References:

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 12.04.2012 № 4651-VI. (2012). N. p. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. [in Ukrainian].

2. Kovalenko, V. V. (2017). Orhanizatsiia y taktika ohliadu vohnepalnoi zbroi ta boieprypasiv na misti yikh vyvavlennia. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav im. E. O. Didorenka – Bulletin of Luhansk Scientific-Educational Institute named after E.O. Didenko*, 1 (77), 189-197. [in Ukrainian].

3. Zavydniak, I. O. (2019). Uchast spetsialista u provedenni slidchykh (rozshukovykh) dii ta yoho konsultatyvna dopomoha. *Porivnialno-analitychne pravo – Comparative and analytical law*, 6, 453-456. [in Ukrainian].

4. Vuima, A. H. (2023). Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas rozsliduvannia vbyvstv. *Doctor's thesis*. Kharkiv: Kharkiv National University of Internal Affairs. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/16892>. [in Ukrainian].

5. Kulyk, M., Tereshchenko, Yu., Symchuk, A. (2023). Protseualnyi analiz osoblyvosti provedennia obshuku v umovakh voiennoho stanu. *Aktualni pytannia u suchasni nauksi – Current issues in modern science*, 10 (16), 341-351. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-341-351](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-341-351). [in Ukrainian].

6. Soldatenko, O. (2023). Problemni pytannia ta perspektyvy vdoskonalennia pravovoho rehuliuвання protsedury provedennia obshuku yak slidchoi (rozshukovoi) dii. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu onutrizhnykh sprav* – Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, 2, 294-302. URL : <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-294-302>. [in Ukrainian].

7. Chaplynskyi, K. O. (2006) Taktyka provedennia okremykh slidchykh dii: monohrafiia. Dnipropetrovsk: RVV DDUVS. [in Ukrainian].

8. Khan, O. O. (2021) Teoretychni osnovy planuvannia ta prohramuvannia provadzhennia slidchykh (rozshukovykh) dii : monohrafiia. Odesa : Vydavnychi dim «Helvetyka». [in Ukrainian].

9. Yaremchuk, V. O. (2016). Orhanizatsiini zasady uchasti spetsialista u provedenni obshuku. *Teoriia i praktyka pravoznavstva – Theory and practice of jurisprudence*, 2 (10), 1-9. [in Ukrainian].

10. Yaremchuk, V. O. (2017). Uchast spetsialista pry planuvanni rozsliduvannia zlochyynu. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky – Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistic*, 17, 100-108. [in Ukrainian].

11. Ukhvala Pereiaslav-Khmelnytskoho miskraionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 11 sichnia 2024 roku u spravi № 382/1183/21. (2021). *Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen – Unified state register of court decisions*. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116321437>. [in Ukrainian].

12. Mohyla, V. S. (2021) Povnovazhennia slidchoho ta slidchoho suddi pry podanni, rozghliadi ta vyryshenni klopotan pro provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii. *Doctor's thesis*. Odesa: Odessa State University of Internal Affairs. [in Ukrainian].

13. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny (2018). Sprava «Voikin ta inshi proty Ukrainy» (zaiava № 47889/08) vid 27 cherv. 2018 r. N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d20#Text. [in Ukrainian].

14. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny (2012). Sprava «Holovan proty Ukrainy» (zaiava № 41716/06) vid 5 lypnia 2012 r. N. p. URL : <https://privacy.khpg.org/1604922488>. [in Ukrainian].

15. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny (2007). Sprava «Smirnov proty Rosii» (zaiava № 71362/01) vid 7 cherv. 2007 r. N. p. URL: <https://docs.cntd.ru/document/902107273>. [in Ukrainian].

16. Ukhvala Solom'ianskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 18 veresnia 2020 roku u spravi №760/20124/20. (2020). *Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen – Unified state register of court decisions*. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91798856>. [in Ukrainian].

17. Ukhvala Dolynskoho raionnoho sudu Ivano-Frankivskoi oblasti vid 17 sichnia 2024 roku u spravi №343/2933/23. (2023). *Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen – Unified state register of court decisions*. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116348940>. [in Ukrainian].

18. Ukhvala Bohunskoho raionnoho sudu m. Zhytomyra vid 12 sichnia 2024 roku u spravi №295/567/24. (2024). *Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen – Unified state register of court decisions*. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116348940>. [in Ukrainian].

19. Ukhvala Sosnivskoho raionnoho sudu m. Cherkasy vid 12 sichnia 2024 roku u spravi № 712/401/24. (2024). *Yedynyi derzhavnyi reistr sudovykh rishen – Unified state register of court decisions*. N. p. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116249667>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.01.2024

Kovalenko O., Postgraduate Student of National Scientific Centre Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute (Kharkiv, Ukraine)

PARTICIPATION OF THE SPECIALIST IN THE PREPARATION FOR THE SEARCH

The article is devoted to tactical recommendations for the involvement and use of specialist consulting assistance at the preparation stage for a search, particularly during its planning. Some problematic points arising at the working stage of the search are highlighted. It was emphasized that by its essential nature, the activity of a specialist in search planning is analytical and predictive, because it requires him to evaluate a significant number of circumstances and factors, and based on this, to provide consulting and reference assistance to the prosecution regarding questions, the solution of which requires special knowledge.

It is substantiated that if there are sufficient grounds for the involvement of a specialist who is an employee of a state institution, enterprise, organization, etc. in the search, it is tactically more rational to initiate such a need before the investigating judge, in particular by presenting relevant arguments in the text of the request for the search. It was emphasized that this will have a positive effect on the terms of execution of the decision on searching. It will also ensure the obligation of its implementation by relevant institutions.

Some errors that occur in practical activities during searches have been identified. It was found out that in practice, due to the lack of proper planning of the search, and not defining the roles and functions of its participants, the status of the participants changes, which is unacceptable, because it can lead to the recognition of the obtained evidence as inadmissible. Taking into account the practice of the European Court of Human Rights, the need for a detailed presentation of arguments regarding all mandatory details of a request for a search is substantiated.

It was determined that the prospects for further scientific investigations should be the participation of specialists in conducting searches, the purpose of which is to find and extract documents, including digital and computer data, as well as explosives, explosive devices, weapons, and ammunition.

Keywords: criminal proceedings, pre-trial investigation, investigative (search) action, search, specialist, planning.